

Přednáška pro VIII. jarní semestr magisterského studia

Subjekty trestního řízení

8. 3. 2011

prof. JUDr. Jaroslav Fenyk, Ph.D., DSc.

Subjekty trestního řízení

Pojem:

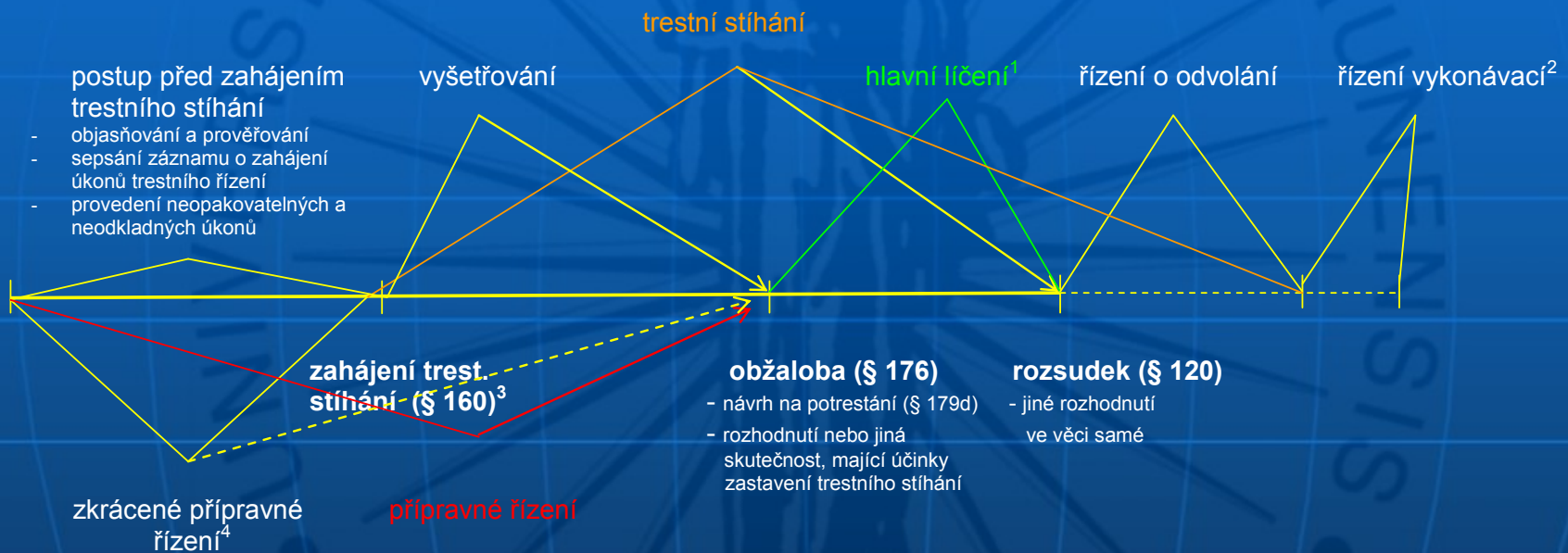
Subjekty trestního řízení rozumíme ty činitele (státní orgány, fyzické a právnické osoby), kteří mají a vykonávají vlastním jménem vliv na průběh řízení a kterým zákon dává k uskutečnění tohoto vlivu určitá procesní práva nebo určité procesní způsobilosti.

Druhy subjektů v trestním řízení:

- **orgány činné v trestním řízení:**
 - soud
 - státní zástupce
 - policejní orgán
- **osoba, proti níž se řízení vede** (podezřelý, obviněný, obžalovaný, odsouzený),
- **spolupracující obviněný**
- **obhájce obviněného**
- **poškozený**
- **zúčastněná osoba**
- **osoby s tzv. samostatnými obhajovacími právy**
- **orgán pověřený péčí o mládež v řízení proti mladistvým**
- **další osoby** jako např. svědek, znalec, tlumočník, pokud uplatňují návrhy na svědečné, znalečné nebo tlumočné

- **Strany** jako subjekty trestního řízení
- **Procesní způsobilost** subjektů v trestním řízení

Schéma průběhu trestního řízení podle českého trestního řádu

¹ Ve věcech, v nichž se konalo zkrácené přípravné řízení rozhoduje samosoudce po projednání věci ve zjednodušeném řízení (§ 314b trestního řádu).

² V některých případech, v nichž jsou uplatněny mimořádné opravné prostředky, resp. kdy je rozhodováno Ústavním soudem o ústavní stížnosti (§ 265a, §266, § 277, resp. § 314h a násl. trestního řádu) může probíhat ještě řízení o těchto prostředcích.

³ Ve věcech, v nichž se konalo zkrácené přípravné řízení a kde podal státní zástupce návrh na potrestání podle § 179d trestního řádu se trestní stíhání zahajuje tím, že návrh státního zástupce na potrestání byl doručen soudu (§ 174b odst. 1 trestního řádu).

⁴ Zkrácené přípravné řízení neprobíhá formou vyšetřování a nejde ani o řízení před zahájením trestního stíhání. Jde o samostatný druh řízení s vlastními pravidly.

Policejní orgán v trestním řízení

- **Policejní orgán** - v trestním řízení se tak označují nejen útvary Policie (§ 12 odst. 2 a § 161 odst. 2), PO před a po zahájení trestního stíhání
- **Organizace a působnost policie** - zákon č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů
- **Úkoly policie** související s trestním řízením:
 - ochrana bezpečnosti osob a majetku,
 - boj proti terorismu,
 - odhalování trestných činů a zjišťování jejich pachatelů,
 - vedení vyšetřování o trestných činech.
- Úkony trestního řízení koná zpravidla **samostatně**, ale pod **dozorem** státního zástupce (§ 174 tr.ř.). V některých případech (zejména má-li být úkonem zasahováno do občanských, resp. lidských práv a svobod) je k provedení úkonu třeba **předchozího souhlasu** státního zástupce nebo soudce.

Úloha policie v rámci jednotlivých částí přípravného řízení:

- **Prověřování:**
 - šetření a opatření k odhalení skutečností nasvědčujících tomu, že byl spáchán trestný čin, a směřující ke zjištění jeho pachatele
 - zahájení trestního stíhání
- **Vyšetřování** - Služba kriminální policie a vyšetřování Policie ČR:
 - vyhledávání důkazů k objasnění všech základních skutečností důležitých pro posouzení případu, včetně osoby pachatele a následku trestného činu,
 - předkládá státnímu zástupci návrh na podání obžaloby + seznam navrhovaných důkazů
 - Vyšetřování, které provádí státní zástupce, kapitán lodi a orgány Vojenské policie
- **Zkrácené přípravné řízení**

Státní zastupitelství v trestním řízení

- **Historie** veřejné žaloby
- **Definice:**

Soustava úřadů státu, určených k zastupování státu při ochraně veřejného zájmu ve věcech svěřených zákonem do působnosti státního zastupitelství.
- Orgán veřejné žaloby v trestním řízení, plní i další úkoly vyplývající z trestního řádu, podílí se na prevenci kriminality a poskytování pomoci obětem trestných činů.
- **Soustava státního zastupitelství:**
 - Nejvyšší státní zastupitelství (Brno)
 - Vrchní státní zastupitelství (Praha, Olomouc)
 - Krajská státní zastupitelství (Praha, České Budějovice, Ústí nad Labem, Hradec Králové, Plzeň, Brno, Ostrava)
 - Okresní státní zastupitelství

- **Postavení ve vztahu k Ministerstvu spravedlnosti**
- **Úloha státního zástupce v přípravném řízení:**
 - orgán činný v trestním řízení
 - povinnost stíhat všechny trestné činy, o nichž se dozví
 - odpovídá za zákonnost průběhu přípravného řízení
 - dozor státního zástupce v přípravném řízení
 - výlučná oprávnění státního zástupce (návrhy, vyšetřování atd.)
 - vypracovává a podává obžalobu
- **Úloha státního zástupce v řízení před soudem:**
 - postavení strany (na rozdíl od přípravného řízení)
 - povinnost účastnit se hlavního líčení

Úkoly a soustava soudů v trestním řízení

- **Historický vývoj**
- Poslání soudů
- **Struktura** soudů:
 - Nejvyšší soud (Brno)
 - Vrchní soudy (Praha, Olomouc)
 - Krajské soudy (Praha, České Budějovice, Ústí nad Labem, Hradec Králové, Plzeň, Brno, Ostrava)
 - Okresní soudy
 - Zvláštní postavení - Ústavní soud
- **Úkoly** soudů
 - Rozhodují o vině a trestu za trestné činy

- **Pravomoc a příslušnost** soudů
- **Obsazení** soudů
 - **soudci**
 - **další úřední osoby** - vyšší soudní úředník, justiční čekatel, asistent soudce, zapisovatel a protokolující úředník, tlumočník, probační úředník

Dotazy?

Děkuji za pozornost.

